

08/2022-
01/2024

Lasten ja nuorten Etelä-Savo

Kasvun ja oppimisen tuen
yhteensovittava kehittäminen

OPH:n avustusehdot

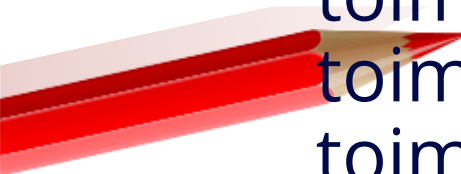

- Avustuksen tarkoituksena on **varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen** vaativan erityisen tuen sekä ennaltaehkäisevien toimintamallien ja varhaisen tuen kehittäminen ja vakiinnuttaminen alueellisesti ja paikallisesti inklusiivisissa oppimisympäristöissä.
- Hankkeelta edellytetään **malleja, toimintatapoja ja ratkaisuja**, jotka ovat sekä levitettävissä että hyödyksi muille opetuksen järjestäjille.
- Toiminnan tulee niveltä VIP-verkoston työhön.
- Hankkeiden painopisteet voivat vaihdella alueellisen tarpeen mukaisesti, mutta kaikkien seuraavassa diassa mainittujen keskeisten tavoitteiden tulee sisältyä kehittämistoimintaan.

Tavoitteet

Lasten ja nuorten Etelä-Savo- hankkeen päätavoite:

- **Monialaisen yhteistyön kehittäminen:** Tavoitteena on uusien yhteistyön rakenteiden luominen monialaisten toimijoiden kesken. Tämä tapahtuu luomalla konkreettisia toimintamalleja sivistys-, sosiaali- ja terveystoimen toimijoiden välille alueellisella tasolla.
-

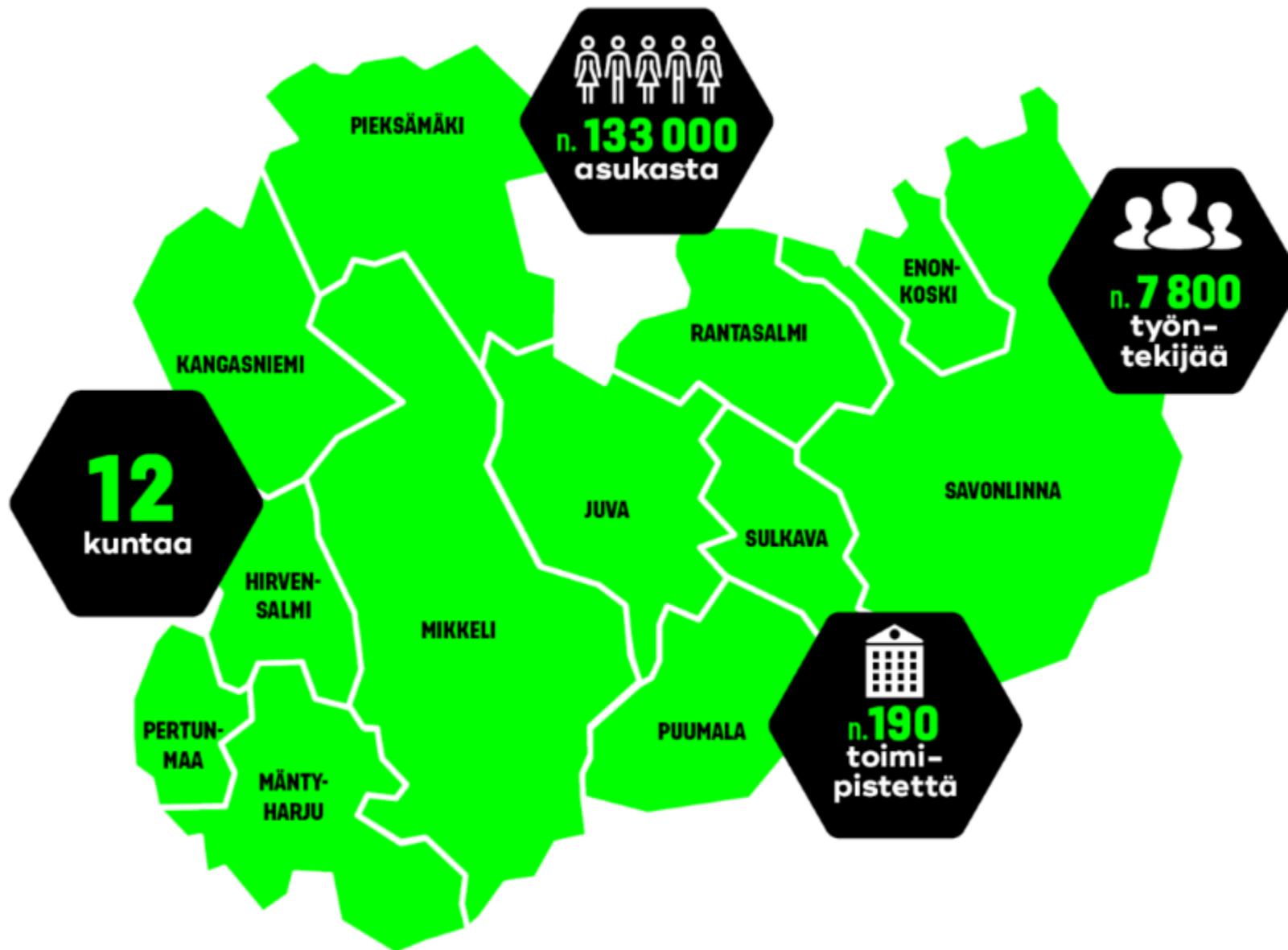
Muut tavoitteet

- **Toimintakulttuurin muutokset:** Tavoitteena on toimijoiden sitouttaminen yhdessä tekemisen kulttuuriin sekä tasavertaisen yhteistyön tekemiseen ja luottamuksen rakentamiseen. Edistetään hyvien käytäntöjen, työvälineiden ja innovaatioiden jakamista. Huolehditaan tuen yhtenäisestä jatkumosta varhaiskasvatuksesta esi- ja perusopetukseen.
- **Osaamisen vahvistaminen:** Opetuksen järjestäjät ja koulut kehittävät ennalta ehkäisevää toimintakulttuuria ja varhaista tukea sekä vaativan erityisen tuen toimintatapojaan tuen suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa siten, että opetus toteutuu lainsäädännön ja opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Hankkeessa kehitetään pedagogista johtajuutta sekä opettajien osaamista oppilaan kohtaamisessa ja vuorovaikutustaidoissa sekä yksittäisten oppilaiden että oppilasryhmän kanssa toimiessa.
- **Inklusion kehittäminen varhaiskasvatuksessa ja esi- ja perusopetuksessa:** Tavoitteena on inklusion toteutukseen liittyvien opetuksen ja monialaisen yhteistyön rakenteiden ja toimintamallien kehittäminen ja toimeenpaneminen.

Mukana

- Etelä-Savon hyvinvointialueen kunnat (Eloisa)
- Yhteistyökumppanina Eloisa
- Hanketta hallinnoi Mikkelin kaupunki
  - Kokoaikainen hankekoordinaattori (elo)
  - Osa-aikainen hanketyöntekijä (veo)

Kuvan lähde: <https://etelasavonha.fi/eloisa/tietoa-hyvinvointialueesta/#Hyvinvointialueenkunnat>

SYKSY
-22

- VIP-verkoston kartoittaminen ja kokoaminen → verkostoituminen
- Tietoa hankkeesta kuntiin
- Yhteistyöverkoston kartoittaminen ja kokoaminen
- Toimintatapojen ja -mallien kartoittaminen kunnista ja moniammatillisilta toimijoilta
- Monialaisen yhteistyön yhdyspintojen tunnistaminen ja kehittäminen

Aikataulusuunnitelma

KEVÄT
-23

- Toimintatapojen ja -mallien kehittäminen ja linjaaminen hyvinvointialueen kanssa
- Normiperusteisten monialaisten suunnitelmien yhteensovittaminen+ työstäminen hyvinvointialueen ja kuntien kesken
- Osaamisen vahvistaminen ja tiedon päivittäminen
- Myönteisten kokemusten ja käytänteiden jakamista inklusiivisista oppimis- ja toimintaympäristöistä varhaiskasvatuksessa sekä esi- ja perusopetuksessa

SYKSY
-23

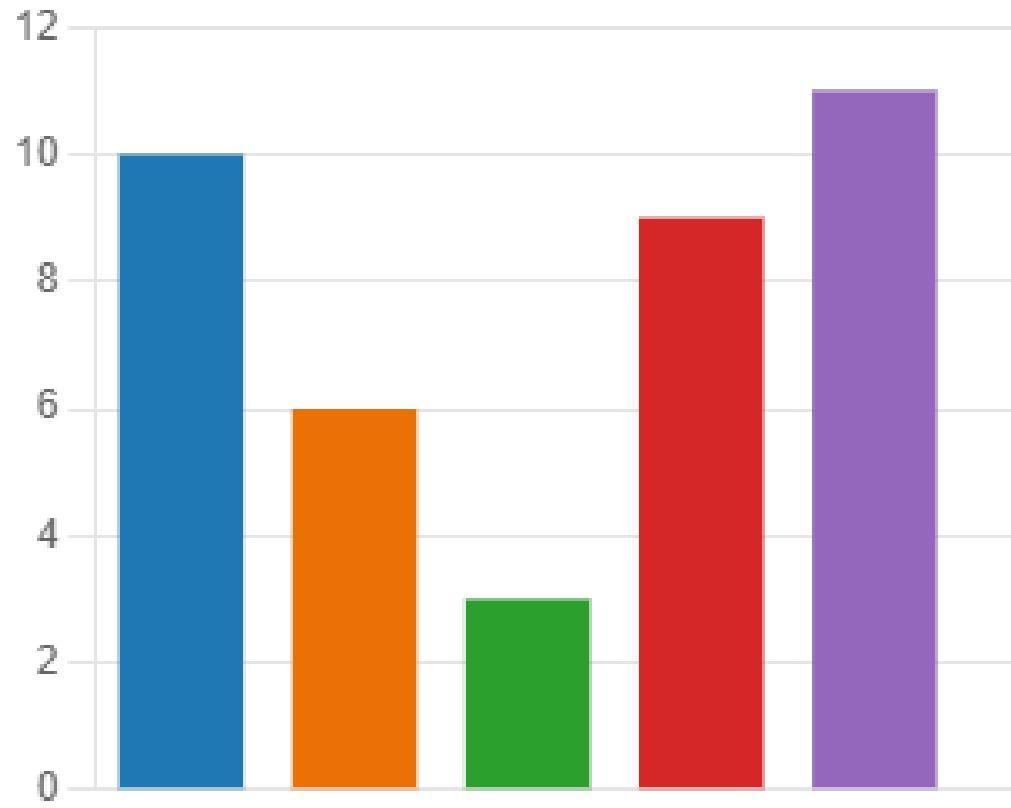
- Kokemusten ja käytänteiden jakaminen
- Monialaisen yhteistyön toimintatapojen ja mallien kehittäminen ja täsmentäminen
- Osaamisen vahvistaminen ja tiedon päivittäminen ammattilaisille
- Tiivis maakunnallinen yhteistyöverkosto (vipu-toimijoille)
- Toimintatapojen ja -mallien levittäminen + kirjaaminen + videointi
- Raportointi

Odotan lasten ja nuorten Etelä-Savo hankkeelta

09/22

● verkostoitumista	10
● koulutusta	6
● tietoa kolmiportaisesta tuesta	3
● toimintamalleja	9
● moniammatillisen yhteistyön ke...	11
● jotain muuta	0

Työskentelyä

11/22-
01/23

01/23
→

08/23
→

Yhteistyötunti

- Jokaiseen kuntaan
  - Esim. YHR tai muu tapaaminen
- Monialaisen yhteistyön toimijoita
- Kerättiin ja tunnistettiin toimivia käytäntöjä, kehitettäviä toimintamalleja ja ihmettelyn aiheita.
- → Toiveita hankkeelle
- Etä- tai lähitapaaminen

Työpajat/ -ryhmät

- Koottiin teeman (6kpl) ympärille vakan, esi- ja/tai po:n henkilöstöä
  - Vipu-yhteyshenkilöt, neuvola- ja perhepalveluiden, oppilashuoltopalveluiden henkilöstöä, muita aiheen mukaan
- Tavoitteena monialaisen toimintamallien kehittäminen ja yhtenäistäminen maakunnassa.
- → Tuotoksina: taulukoita, ohjeita, selvitettävää
- → Kirjaaminen
- Etä- ja lähitapaamiset

Pedagogiset iltapäivät

- Vakan, esi- ja perusopetuksen hlöstö erillään ja/tai yhdessä
- Jaetaan tietoa
- Esitellään hyviä käytäntöjä, toimintatapoja
  - Alustus teemaan (VIP- videot, kuntien käytänteet)
- Tavoitteena kehittää esim.
  - ennaltaehkäiseviä toimintamalleja,
  - varhaista tukea
  - inklusiota
  - Toimintakulttuuria
- Etätapaamiset

Työskentelyä

02/23→

12/23

Kuntien ja hyvinvointialueen esihenkilöiden verkostot

- Tavoitteena:
  - Monialaisen yhteistyön rakenteiden kehittäminen/päivittäminen
- Työryhmät:
  - Alueellinen opiskeluhuollon yhteistyöryhmä
  - Koulutuksen järjestäjäkohtainen opiskeluhuollon ohjausryhmä
  - Lasten, nuorten ja perheiden johtoryhmä, myös muita johtoryhmiä
- Suunnitelmat:
  - Etelä-Savon lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma
  - Kuntakohtainen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma
  - Koulutuksen järjestäjäkohtainen opiskeluhoitosuunnitelma
  - Alueellinen opiskeluhoitosuunnitelma

Sivin, pthuollon (neuvola+opiskeluhoito+mipä), erikoissairaanhoidon ja vammaispalveluiden yhteistyöpalaverit

- Tavoitteena:
  - Yhteistyön vahvistaminen ja yhtenäistäminen
  - Yhdyspintojen kehittäminen
  - Konsultaatorakenteiden kehittäminen ja vahvistaminen
- Esim.:
  - Palaverikäytänteet ja moniammatillinen käsittely
  - Tiedonkulku ja eri tahojen huomiointi
  - Lausunnot
  - Tietoisuuden huomiointi puolin ja toisin
  - Konsultaatiopalvelut ammattilaisille

Sivistystoimen esimiesten (ml.kasvatus- ja opetusjohtajat) verkosto

- Tavoitteena:
  - Kehittää, yhtenäistää, vahvistaa monialaisen yhteistyön käytänteitä
  - Monialaisen yhteistyön toimintamallien kirjaaminen kuntien suunnitelmiin
  - Kesken jääneiden asioiden kokoaminen
- Esim.:
  - Hankkeessa laaditun materiaalin esittäminen ja levittäminen

Työpajat/-ryhmät (kevät 23)

- Materiaalia kerätty hankkeen Teamsiin
- Tietoa/tiedostoja välitetty kuntiin ja hankkeen yhteyshenkilöille

1. Yhteisöllinen ennaltaehkäisevä työ

- Ennaltaehkäisevän työn materiaaleja ja toimintamalleja
  - Sivi+sote yhteistyö
  - Konsultaatioväylät
- Perhekeskus -toimintamalli
- Lapset puheeksi – menetelmä
  - Kuinka aktiivisesti käytetään/tarjotaan tällä hetkellä?
  - Vahvistaminen
    - (koulutukseen yli kunta- ja toimialarajojen)
- Poissaoloihin reagoiminen → läsnäolon tuen vahvistaminen
  - Vaka+esi
  - PO (poissaolomallit + sky-hanke → lakimuutos)

2. Kolmitasoisien tuen vaiheet

- Yleisen tuen vahvistaminen ja laadukkaan pedagogiikan toteuttaminen kaikissa ryhmissä
  - Yleisen tuen tsekkauslistat (vaka+po) laadittu hankkeessa
  - Tuen vaiheistaminen- taulukko+ opettajan muistilista kolmitasoisien tuen eri vaiheissa
- Erityistilanteet: (OPH tukena)
  - VAKA: Hoidollista tukea tarvitsevat lapset varhaiskasvatuksen tuen portailla
  - ESI ja PO: erityiset opetusjärjestelyt (PoL18§) ja vuosiluokkiin sitomaton opetus

Työpajat/ -ryhmät (kevät -23)

3. Inklusiiviset käytänteet

- Taustalla arvot, asenteet
  - Johtaminen
  - Vaatii aikaa
  - Kehittämistä kaivataan
  - Koulutustoive AVI:oon
- Innokkuutta kokeilla erilaisia inklusiivisia käytänteitä
  - Esitellään Etelä-Savon inklusiivisia käytänteitä
  - Pedagoginen iltapäivä syksyllä 2023
- Tietoa sote-ammattilaisille (paikallisista) inklusiivisista käytännöistä

Entä
esiopetuksessa?

4. Opiskeluhoolto

- Miten toteutuu?
  - Yhteisöllinen opiskeluhoolto
    - Toimintamalleja jakoon
  - Yksilökohtainen opiskeluhoolto
    - Konsultaatio
    - Velvollisuus ohjata yksilökohtaisiin palveluihin viipymättä
    - Monialainen asiantuntijaryhmä
- Kasvun ja oppimisen tuen palaveri vai monialainen asiantuntijaryhmä
  - Laadittiin taulukko
  - Tietojen siirto nivelvaiheessa

- Tietoisuus palveluiden rakenteesta ja niihin ohjaamisesta!

5. Monialainen yhteistyö

- Monialaiset palvelut alueella (tukena VIP-verkoston diat)
- Mihin ammattilaisena voin ohjata perheitä ottamaan yhteyttä/ mihin ammattilainen voi ottaa yhteyttä?
- Säännölliset tapaamiset sote-palveluiden kanssa
  - Onko mahdollista?
- Terveyspalvelut
  - Ohjaaminen
  - Yhteydenotto/ lomake
- Sosiaalipalvelut palvelut
  - Ohjaaminen
  - Yhteydenotto/ilmoitus
  - LUMO-hankkeessa tehdyt toimintakortit puheeksi ottamisen tueksi
- Sisukas-toimintamallin selvittely ja Pesäpuun tarjoama verkkokoulutusprosessi ydintoimijoille 10/23-02/24

6. Vaativa monialainen tuki

- Vaativan monialaisen tuen palvelut
  - Mitä käytössä?
  - Mistä saadaan tukea/apua, jos kaupungin/kunnat omat palvelut eivät riitä?
→ Pedagoginen iltapäivä aiheesta
- Lapsiin kohdistuvat suojaamis- ja rajaamistoimenpiteet
  - OPH uusi ohjeistus
  - Tarkempi ohje (pp-esitys+kuva+ambulanssi) tulossa
→ Jalkautetaan kentälle

Yhteistyö terveyspalveluiden kanssa

Neuvolapalvelut

Opiskeluhoitopalvelut

Erikoissairaanhoido

MIPÄ-palvelut

Vammaispalvelut

- Säännölliset tapaamiset
  - Toimintamallien kehittäminen
- Konsultaatio
- Monitoimijainen arviointi (neuvola)
  - Ohjautuminen lomakkeella
  - Entä esiopetusikäiset?
- Lausunto vai moniammatillinen käsittely/selvitys
  - Kuinka pyydetään? (Mihin kaikkeen tulisi ottaa kantaa?)
  - Yhtenäinen linja koko maakunnassa ja samat ohjeistukset

Yhteistyö sosiaalipalveluiden kanssa

Sosiaalihuollon lapsiperheiden
palvelut

Kasvatus- ja perheneuvonta

Lastensuojelu

Vammaispalvelut

-
- Ennaltaehkäisy ja tietoisuuden lisääminen palveluista
  - Konsultaatio
  - Neuvonta ja ohjaus
  - Yhteydenotto
  - Ilmoitus

Osallistaminen ja arviointi

- Kysely vipu-yhteyshenkilöille ja varhaiskasvatuksen ammattilaisille 09/22
  - Mitkä monialaisen yhteistyön toimintamallit kaipaisivat kirkastamista tai ovat epäselviä?
  - Mistä moniammatillisen yhteistyön osa-alueista kaivataan lisää tietoa?
  - Huolia moniammatillisen yhteistyön tekemisessä hyvinvointialueelle siirryttäessä
- Kysely sivi-sote –yhteyshenkilöille 05/23
  - Onko noussut esille kehitystarpeita moniammatillisessa yhteistyössä (omassa yksikössä)? Olenko saanut tukea/ materiaalia tähän?
  - Onko hyödyntänyt/ esitellyt hankkeen parissa tehtyjä materiaaleja?
  - Verkostoituminen
  - Toiveita jatkotyöskentelystä?
    - Toimintamallien yhtenäistämisestä/ levittämisestä.
    - Mitä/ millaista tukea toivotaan jalkauttamiseen kentälle?

Syksy 2023

Pedagogiset
iltapäivät

Hankeseminaari
5.10.

Syksy 2023:

- Osaamisen vahvistaminen ja tiedon päivittäminen ammattilaisille
- Toimintatapojen ja -mallien levittäminen ja kirjaaminen
- Yhteistyöverkoston vahvistaminen

Monialaiset
yhteistyöryhmät

Kuntayhteistyö

Voisimmeko olla
tukena
pohtimassa,
jäsentämässä,
tiedottamassa...

?

(Vaativa) monialainen tuki

KASVUN JA OPPIMISEN/ JA KOULUNKÄYNNIN TUEN PALVELUT

Mitä palveluita löytyy omalta
koululta/ omasta kunnasta?
Entä, jos nämä on kokeiltu?

ALUEELLISET PALVELUT

Mistä saisimme tukea
omaan kouluun/kuntaan?
Voiko oppilas opiskella
oman kunnan
ulkopuolella?

KONSULTAATIO

Ketä voi konsultoida?
Mitä pitää muistaa
konsultaatiota
tehdessä?

LAPSIPERHEIDEN SOSIAALIPALVELUT

Miten ohjataan perhettä
sosiaalihuollon palveluihin
ja tekemään
yhteydenottoa?
Milloin tulee tehdä
lastensuojeluilmoituksen?

MONIALAINEN VERKOSTO

Ketkä kuuluvat
monialaiseen verkostoon
ja kuinka ohjataan
lapsia/perheitä
palveluihin?

MITÄ VIELÄ?

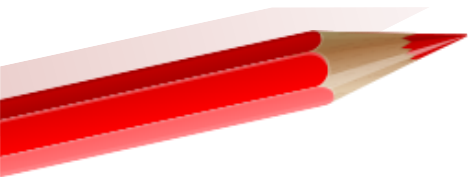
Onko meillä riittävästi
ymmärrystä ja osaamista
vaativan tuen tilanteisiin?
Kuinka voisimme lisätä
osaamista? Kuinka
kerromme palveluista
vieraalla kielellä?

Mitäpä vielä?

Mihin kerätyt/laaditut materiaalit ja toimintamallien kirjaukset?

- Sähköinen perhekeskus, Eloisan sivut, intra
- Kuntien sivut, suunnitelmat

Kiitos!

Lisätietoa: annika.liekkila-
lampinen@sivistys.mikkeli.fi ja
oona.korja@sivistys.mikkeli.fi